

Kihagyta Tőkés László nevét Wass Albert egyik novellájából a marosvásárhelyi Mentor Könyvkiadó.

Kihagyta Tőkés László nevét Wass Albert egyik novellájából a marosvásárhelyi Mentor Könyvkiadó. Simó József, a hagyaték gondozója szerint a kéziratban "a temesvári pap" még névvel szerepelt. Tőkés történelemhamisításként értékelte az esetet, azonban Káli Király István kiadóigazgató és Nagy Pál szerkesztő a műfaji tisztaságra törekvéssel indokolta azt.

A Bodzás-atyai kötemplom című, kötetben először napvilágot látott novellájában Wass Albert a romániai kommunista rezsim kisebbségellenes politikájáról és a falurombolásról ír. A Valaki tévedett című háromkötetes novellagyűjteményben megjelent írása helyszínéül az író egy Bodzás-Atya nevű, képzeletbeli erdélyi falut választott. A települést az évszázadok során sok megpróbáltatás érte, és végül Ceauoescu földgyalui ítelték halálra.

A kötemplomba zárkózott papot a hatalom pribékjei elfogták, elverték, és egy erdőszéli fához kötötték, hogy onnan nézze végig az ősi templom pusztulását. Isten házának ledöntése után az erdő szélén már csak az elvágott kötelet találták. "Fél évre rá egy másik pap, Tőkés László, kirobbantotta a forradalmat, mely elsöpörte a diktátort és felszabadította a román népet. De hiába volt ez a fölszabadulás magyar pap kezdeményezése, a hárommilliónyi erdélyi magyart mégsem szabadította föl" - áll Wass Albert eredeti kéziratában, melynek nyomtatásban megjelent változata már nem tartalmazza Tőkés nevét.

Tőkés László nevének "kifelejtésére" marosvásárhelyi olvasónk, Fazakas Csaba hívta fel a figyelmünket. A lap- és könyvkereskedéssel foglalkozó fiatalember 2000-ben, a bögözi általános iskola névadó ünnepségén hallotta először a novellát. Akkor Simó

József, a Czegei Wass Albert Alapítvány magyarországi képviselője olvasta fel a novellát Tőkés Lászlónak. A Krónika kérdésére a budapesti mérnök - akit az író fiai Wass Albert munkásságának felleltározásával bíztak meg - elmondta, hogy látta a Mentor kiadását, első olvasásra azonban nem tűnt fel a név kimaradása.

"Hiányérzetem volt, de nem jöttem rá, miért. Amikor másodjára is felütöttem a könyvet, észrevettem, hogy Tőkés László neve hiányzik a novellából. Ekkor felhívtam a kiadó igazgatóját, Káli Király Istvánt, akivel korábban még volt egy vitám. Akkor az Ember az országút szélén című Wass-műből maradt le az utóirat, melyben a szerző a Ceauoescu-rendszert bírálta. A második kiadásban viszont már ez a részlet is szerepel. Ezért sem emlegetnék feltétlenül szándékos cenzúrát" - fejtette ki Simó.

A történetekkel kapcsolatosan Káli Király István úgy vélekedett, hogy Nagy Pál helyesen járt el, amikor a kötet szerkesztőjeként törölte Tőkés László nevét. "Publicisztikai fogás nem illik egy novellába. Szerkesztőként Nagy Pál ezt próbálta feloldani" - nyilatkozta a kiadó igazgatója. "Egy novellában semmi keresnivalója konkrét adatoknak. Annál is inkább, mivel a papot is, a helyszínt és a történetet is a képzelet szülte. Ha a kézirat megszerkesztésekor Wass Albert még élt volna, ezt neki is elmagyaráztam volna, s meggyőződésem, hogy egyet is értett volna vele" - válaszolta a Krónika kérdésére Nagy Pál. Szakáll Zoltán szerzői jogi szakértő szerint azonban a szerkesztő csak akkor változtathat az eredeti szövegen, ha arról előzetesen az örökösökkel egyeztet - vagy akkor, ha a szerződésben megállapodtak a szöveg szabadabb kezeléséről. Káli Király István elmondta, ilyen kitétel nem szerepel a szerződésben, éppen ezért szándékában áll tárgyalni az örökösökkel.

A Krónika felvetésére, miszerint az ügynek politikai háttere lenne - Markó Béla RMDSZ-elnök a Mentor kiadó részvényeinek 22%-át mondhatja magáénak -, Káli Király István kifejtette: "Semmi köze az egészhez, különben Markó Béla életében két sort sem olvasott Wass Alberttől, nem tartja jó írónak."

A Wass Albert-könyveket kizárólag Erdélyben forgalmazó Mentoron kívül egy magyarországi kiadó is rendelkezik az író életművének kiadási jogával. A Kráter Műhely Egyesület elnöke, Turcsány Péter lapunknak elmondta, Valaki tévedett címmel ők is megjelentettek korábban egy novellagyűjteményt, abban azonban az író saját válogatása olvasható - és nem tartalmazza A Bodzás-atyai kötemplom című írást. Szerinte a Mentornak "nem illett volna" levédett cím alatt hagyatékban maradt, illetve más novelláskötetektől válogatott műveket is kiadni. Turcsány ezt ahhoz hasonlította, mintha Tót atyafiak és A jó palócok címmel Mikszáth Kálmán összes novelláját közölnék.

A nagyváradi püspök a Krónika munkatársától értesült a történetekről. Mint elmondta, zavarja nevének "átszerkesztése", de nem csodálkozik rajta. "Nem akarom felfűjni az ügyet, jellemző, ami történt - fogalmazott Tőkés. - Ez az eset tökéletesen beleillik az utóbbi tizenhat év történelemhamisítási képletébe, azonban többletet is hordoz. Mégpedig azt, hogy magyar részről történik. Fájdalmas, hogy egy Wass Albert műveivel sáfarkodó kiadó ilyesmire vetemedik."

Rostás-Péter Emese, Szucher Ervin, Krónika